

**Neuvoston kokous 2/2017**

**Aika:** 8.5.2017 klo 10-16 (lounas klo 12-13 kokoustila Lyhty, P-rakennuksen pääty)

**Paikka:** Jyväskylän yliopiston Avoimen tiedon keskus, Seminarium-rakennuksen luokkatila S204, Seminaarinkatu 15, Jyväskylä

**Osallistujat:**

Minna Abrahamsson-Sipponen, Oulun yliopiston kirjasto  
Tommi Harju, Taideyliopiston kirjasto  
Tua Hindersson-Söderholm, Svenska handelshögskolans bibliotek  
Kristiina Hormia-Poutanen, Kansalliskirjasto, saapui klo 10.53  
Tiina Järvinen, Maanpuolustuskorkeakoulun kirjasto  
Anne Lehto, Tritonia  
Riitta Lähdemäki, Tampereen teknillisen yliopiston kirjasto, saapui klo 10.53  
Ari Muhonen, Jyväskylän yliopiston Avoimen tiedon keskus  
Minna Niemi-Grundström, Tampereen yliopiston kirjasto  
Ulla Nygrén, Turun yliopiston kirjasto (puheenjohtaja)  
Ulla Ohvo, Lappeenrannan tiedekirjasto  
Susanna Parikka, Lapin korkeakoulukirjasto, saapui klo 10.10  
Matti Raatikainen, Aalto-yliopiston oppimiskeskus  
Jarmo Saarti, Itä-Suomen yliopiston kirjasto  
~~Pia Södergård, Åbo Akademi bibliotek~~  
Kimmo Tuominen, valtakirjalla edustajana Päivi Kaiponen, Helsingin yliopiston kirjasto  
Pentti Vattulainen, Varastokirjasto  
Katja Halonen (sihteeri)

Asiantuntijat:

Pekka Olsbo, Jyväskylän yliopiston Avoimen tiedon keskus, kohdassa 7

**1. Kokouksen avaus ja järjestäytyminen**

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 10.02. Pöytäkirjantarkastajiksi ja ääntenlaskijoiksi valittiin Tua Hindersson-Söderholm ja Tiina Järvinen.

**2. Esityslistan hyväksyminen**

Esityslista hyväksyttiin.

**3. Edellisen kokouksen muistio**

Tarkastettu muistio löytyy verkosta osoitteesta

<http://www.yliopistokirjastot.fi/toiminta/kokoukset>.

#### **4. Jyväskylän yliopiston Avoimen tiedon keskuksen kuulumiset**

Ari Muhonen kertoi Avoimen tiedon keskuksen ajankohtaisista asioista. Kirjasto ja tiedemuseo ovat yhdistyneet 1.1.2017 Avoimen tiedon keskuksiksi, jonka tavoitteena on kertoa erityisesti avoimen tiedon olemuksesta ja avoimen tiedon hyödyntämisestä. Uusi organisaatio on järjestäytynyt 22.5.2017 alkaen kolmeksi toiminnaksi, joita ovat kirjastotoiminnot, museotoiminnot ja avoimen tiedon toiminnot. Toimintoihin on rakennettu 7 tiimiä, jotka toimivat kaikkien toimintojen yli. Tiimit ovat kokoelmien hoito, näyttelyt, asiakaspalvelu, opetus, tutkimuksen tuki, julkaiseminen ja verkkopalvelut. Toimintojen yli toimiminen tarkoittaa sitä, että esimerkiksi kokoelmien hoito -tiimi vastaa sekä kirjaston että tiedemuseon kokoelmista. Tiimien kanssa on tehty tiimisopimukset, joissa on sovittu mm. toimintatavoitteet.

Julkaiseminen-tiimi hoitaa julkaisusarjat, joissa ollaan siirtymässä pelkästään sähköiseen julkaisemiseen, kirjaa julkaisutiedot keskitetyksi sekä pitää yhteyttä tutkijoihin ja tutkimusryhmiin. Tutkimusryhmille tarjotaan tutkimusaineistojen tallennuspakettia, johon osa palvelusisällöstä tulee it-palveluiden kautta.

Kirjastorakennuksen peruskorjaus on suunnitteilla muutaman vuoden kuluttua. Peruskorjauksen jälkeen keskiössä ovat mahdollisimman laajat opiskelutilat ja kurssikirjojen tarjonta. Luontomuseokin siirtyy samoihin tiloihin. Suurin osa kokoelmista siirretään etävarastoon. Uudistunutta kirjastorakennusta on tavoitteena pitää auki aamusta iltaan. Avoimen tiedon keskus aloittaa yhteistyön Lasten ja nuorten yliopiston ja Ikääntyvien yliopiston kanssa. Museoiden kautta Avoimen tiedon keskuksella on myös roolit kulttuuriperinnön säilyttäjänä sekä yhteiskunnallisessa vaikuttavuudessa.

Uusiin palveluihin kuuluvat yliopistolla tapahtuvien asioiden näkyväksi tekeminen ja yliopistoa koskevan datan tuottaminen yliopiston johdolle strategisen työn tueksi. Avoimen tiedon keskuksen it-osaajat ovat luoneet sanapilviä mm. yliopiston kansainvälisten julkaisujen asiasanoista sekä tutkimusryhmistä. Avoimen tiedon keskus tekee bibliometrisin menetelmin yliopiston tutkimuksen arvioinnin.

Avoimen tieteen edistämisen osalta Jyväskylän yliopiston tavoitteena on nousta avoimen tieteen kulttuurin ylimmälle tasolle vuoteen 2020 mennessä. Avoimen tiedon keskuksen kehittämisessä tavoitteena ovat laajemmat ja laadukkaammat keskitetyt palvelut sekä tutkimusperustainen kehittäminen. Talous on tiukka, ja tiloja sekä henkilöstöä joudutaan vähentämään tulevina vuosina. Kehittämistoimet toteutetaan erillisrahoitettavina hankkeina, kuten SURIMA-hanke. Henkilöstöä kannustetaan tutkimukselliseen otteeseen oman työn ja tiimien työn kehittämisessä.

#### **5. Strategiatyön aloittaminen**

Strategiaryhmä on kokoontunut 6.4.2017 Tampereen yliopiston kirjastossa. Ryhmän vetäjä Minna Niemi-Grundström kertoi strategiatyön aloittamisesta. Strategiaryhmä on käynyt läpi strategiaprosessia ja tehnyt SWOT-analyysin vahvuuksista, heikkouksista, uhista ja mahdollisuuksista sekä keskustellut SYNin roolista ja tavoitteista. Uusi strategia luodaan kaudelle 2018-2021 ja siinä pyritään tiiviiseen ja visuaaliseen ilmaisuun sekä samalla uudistamaan toimintasuunnitelma. Strategiaehdotus tuodaan neuvostolle syksyllä. Mahdollisesti jo strategiaryhmän kesäkuun kokouksen jälkeen lähetetään ehdotus kommentoitavaksi neuvostolle.

## 6. Katsaus SYNin verkostojen toimintaan ja toimintasuunnitelman toteutumiseen

Tutkimuksen tuen verkoston, oppimisen tuen verkoston, tietoaineistoverkoston ja yhteiskirjastojen verkostojen puheenjohtajat kertoivat verkostojen alkuvuoden toiminnasta ja suunnitelmista loppuvuodelle (liite 1).

*Oppimisen tuen verkosto (Ulla Ohvo):* Verkosto valmistautuu Peda-forum päivien verkostotapaamisen järjestämiseen. Aiheena on avoimen tiedon ja avoimen tieteen opettaminen. Verkostossa käsitellään myös IL-asioita. Verkosto toimii myös sosiaalisessa mediassa ja henki on hyvä. Yliopistokirjastoilta toivotaan aktiivisuutta verkostossa. Käydyssä keskustelussa verkostolta toivottiin tulevaisuuden osaamistarpeiden ennakoimista.

*Tietoaineistoverkostot (Susanna Parikka):* Uusi verkosto on koottu ja verkoston ensimmäinen kokous on suunnitteilla. Verkoston rooli on olla aputyöryhmänä SYNille tarpeen mukaan. Puheenjohtaja on selvittänyt Sanastosta tulleen pyynnön käsittelyä yliopistokirjastoissa. Keskusteltiin aineistohankinnan epävirallisen ryhmän ja tietoaineistoverkoston mahdollisista päällekkäisyyksistä.

*Tutkimuksen tuen verkosto (puheenjohtaja Anne Lehto):* Verkosto on pitänyt kaksi etäkokousta ja järjestänyt kaksi Competence Wednesdays -webinaaria. Leidenin manifestista suunnitellaan artikkelia. Verkosto suunnittelee syksyn verkostotapaamista pohjoismaisen bibliometriikkaseminaarin yhteyteen.

*Yhteiskirjastojen verkosto (Ulla Ohvo):* Verkosto ei ole kokoustanut. Lappeenrannassa on käynyt vierailijaryhmiä, jotka ovat käyneet tutustumassa myös Lappeenrannan tiedekirjastoon. Yhteiskirjastot ovat alkaneet kiinnostaa toimintamallina. Toiveena on, että verkosto voi näin benchmarkkauksen kohteena välittää tietoa ja kokemuksia. Verkosto pitää yhteyttä etäpalaverina tarpeen mukaan. Keskusteltiin kirjastojen yhteistyöstä ja yhteishankkeista sekä Tampere3-hankkeen kirjastopalveluiden järjestämissuunnitelmista.

Paikalla olevat SYNin edustajat työryhmissä kertoivat työryhmien toiminnasta (liite 2).

*Kansalliskirjaston johtokunta (Ulla Nygrén):* Tänä vuonna on pidetty yksi kokous, jossa käsiteltiin vuoden 2016 toimintaa ja taloutta, uutta aineistopolitiikkaa sekä päätetty kokoonpanoja.

*KDK-asiakasliittymä Finnan konsortioyryhmä (Minna Niemi-Grundström):* Kokouksissa on käsitelty toimintasuunnitelma, Finnan tilannekatsauksia ja erilaisia raportteja. Finna.fi:n on tulossa ulkoasu-uudistus.

*Kuvailustandardien kansallinen kehittämisryhmä (Jarmo Saarti):* Kehittämisryhmässä on käsitelty uutta formaattia ja sen käännöstä sekä koulutuksia. Ryhmässä on pohdittu myös uuden kirjastojärjestelmän tukea standardille.

*Tiedonhallinnan ohjausryhmä (Ari Muhonen):* Ohjausryhmä on järjestäytynyt ja käsitellyt tilannekatsauksia (Melinda, KUMEA, kirjastojärjestelmän hankinta ja sisällönkuvailu). Kokouksessa on ollut Vesa-Matti Ovaska Kansallisarkistosta kertomassa opinnäytteiden arkistoinnista, lähinnä Theseuksen tilanteesta. Suunnitteilla on perustaa oma työryhmä pohtimaan opinnäytteiden sähköistä arkistointia. Kokouksessa on puhuttu myös julkaisuarkistosopimuksista ja käyty läpi Kansalliskirjaston palvelukyselyn tuloksia.

*Finton ohjausryhmä (Anne Lehto):* Pia Södergård osallistui Finton ohjausryhmän kokoukseen. Ohjausryhmän varajäsen Anne Lehto kertoi, että kokouksessa käsiteltiin palvelusopimusta,

KOKO-työpajaa, erikoisontologioiden kehittämistä sekä talous- ja toimintaraportteja. Finto-projekti ja Kansalliskirjasto järjestivät 4.5.2017 automaattista sisällönkuvailua käsittelevän tapahtuman ”Automaattisesti parempi? - Sisällönkuvailun automatisoinnin mahdollisuuksia”.

*Julkaisufoorumin ohjausryhmä (Riitta Lähdemäki):* Julkaisufoorumille nimitetään loppuvuodesta 2017 uudet arviointipaneelit seuraavalle nelivuotiskaudelle. Ohjausryhmässä on keskusteltu paneelien valitsemisesta ja nimeämisestä. Organisaatioilta on pyydetty ehdotuksia paneelien jäseniksi ja lisäksi tutkijat voivat itse ilmoittautua ehdolle. Panelistien valintakriteerit ja arviointikriteerit päivitetään.

*OKM:n Tutkimushallinnon tietovirtojen ja tutkimustietovarannon johtoryhmä (Jarmo Saarti):* Ensimmäinen kokous on tulossa kesäkuussa. Johto- ja ohjausryhmissä on edustus myös Kansalliskirjastosta (Kristiina Hormia-Poutanen ja Jyrki Ilva).

*Kirjastojen taustajärjestelmän hankinnan projektiryhmä (Riitta Lähdemäki):* Eero Koivula on raportoinut Riitta Lähdemäelle säännöllisesti projektiryhmän työstä. Projektiryhmä on tehnyt vaatimusmäärittelyä ja nyt meneillään ovat markkinatutkimukset.

*Kotilava-hankkeen ohjausryhmä (Kristiina Hormia-Poutanen):* Kotilava-hanke on Tieteellisten seurain valtuuskunnan ja Kansalliskirjaston yhteinen hanke. TSV rakentaa teknistä infrastruktuuria. Kansalliskirjasto on rakentanut bisnesmallia yhdessä kotimaisten kustantajien kanssa. Rakenteilla on konsortiorahoituksen laskentamalli, josta on keskusteltu UNIFI:n kanssa. Päätösesitys on menossa UNIFI:n kokoukselle julkaisemisen kustannusten jaosta. Seuraavaan SYNin kokoukseen pyydetään Tiina Eklund esittelemään konsortiorahoituksen laskentamallia.

*OKM:n Kansallinen digitaalinen kirjasto -hankkeen ohjausryhmä (Minna Niemi-Grundström):* KDK-ohjausryhmä toimii vielä vuoden 2017. Ohjausryhmässä on keskusteltu vastuista ja rooleista, mietitty hankkeen jatkoa ja keskusteltu opinnäytteiden sähköisestä arkistoinnista. Sähköiseen arkistointiin kaivataan välineitä ja ratkaisuja.

*OKM:n Avoimen tieteen ja tutkimuksen (ATT) selvitysryhmät / Avoimen julkaisemisen yhtenäiset käytännöt ja tuki -työryhmä (Jarmo Saarti):* Työryhmässä on keskusteltu data-asioiden poliittisista linjauksista ja strategisen työn tarpeesta. Keskusteltiin suurten datamäärien ja laiteympäristöihin sidottujen datojen säilyttämiseen liittyvistä haasteista.

*TUHA-koordinaatioryhmä (Anne Lehto):* Kokous on tulossa 8.6.2017.

*Tuuli-projektin ohjausryhmä (Ulla Nygrén):* Minna Toikka on raportoinut Ulla Nygrénille Tuuli-projektin ohjausryhmän kuulumiset. Projektin loppuraportti on julkaistu ja Tuuli-työkalu on otettu käyttöön. Jatkorahoitusmallia työstetään kuluvan vuoden aikana, ja siitä tehdään ehdotus ATT-hankkeelle ennen juhannusta. Tarkoitus olisi saada rahoitusmalli käyttöön vuoden 2018 alusta. Tulevina tarpeina on nähty koulutus, viestintä ja Tuuli-verkoston järjestäytyminen. Tuuli-projektia on pidetty hyvin onnistuneena hankkeena.

*Varastokirjaston johtokunta (Ari Muhonen):* Johtokunnan tuloskeskustelu on tulossa. Tulosneuvottelujen esityslistalla on myös Varastokirjaston yhdistäminen Kansalliskirjastoon. Samoin Varastokirjaston siirto Mikkeliin on vielä vireillä.

Yhteistyösihteeri on kerännyt seuraavat toimintasuunnitelman (liite 3) käsittelyn yhteydessä sovitut tiedot:

- rinnakkaistallennetut tieteelliset artikkelit ja kultaisen mallin mukaan julkaistut OA-artikkelit (liite 4)
- APC-maksukäytännöt yliopistoissa (liitteet 5a, 5b)
- sähköisten opinnäytteiden pitkäaikaissäilytyksen ratkaisut yliopistoissa (liitteet 6a, 6b).

Keskusteltiin tiedonkeruiden pohjalta alla olevan mukaisesti.

*Rinnakkaistallennetut tieteelliset artikkelit ja kultaisen mallin mukaan julkaistut OA-artikkelit:* Keskusteltiin OA-tietojen ilmoittamisesta ja validoinnista yliopistojen julkaisutietojen keruissa sekä Juuliin siirtyvistä tiedoista. OA-julkaisemisen tilastointiprosessit ovat OKM:n uusien ohjeiden myötä yhdenmukaistuneet ja ensi vuonna luvut lienevät jo yhteismitallisia. Keskustelussa tuli ilmi erilaisia käytäntöjä avointen julkaisujen validoinnin osalta. Parhaana käytäntönä pidettiin kirjaston suorittamaa validointia myös OA-julkaisemisen tietojen osalta. Koostetaulukon lukuja voi vastuullisesti käyttää omassa organisaatiossaan, mutta taulukkoa ei julkisteta esiin tulleiden eroavien käytäntöjen vuoksi.

*APC-maksukäytännöt yliopistoissa:* Kristiina Hormia-Poutanen piti FinELibin näkökulmasta tärkeänä APC-maksujen eroteltavuutta kirjanpidossa. Keskusteltiin yliopistojen käytännöistä ja kirjausten oikeellisuuden varmistamisesta sekä keskitettyjen budjettien eduista. Todettiin, että tällä hetkellä on vaikea kerätä tietoa yliopistojen yhteensä maksamista APC-maksuista. Maksutietoja voitaisiin mahdollisesti kerätä kyselyin, tieteellisten kirjastojen tilastotietokantaan tai Haltiin. Keskustelussa tuotiin esiin, että APC-maksutietojen kerääminen tulisi saada yliopistojen käytännöiksi esimerkiksi OKM:n määräyksellä. Keskusteltiin SYNin mahdollisuudesta saada aikaan yhteiset yliopistokirjastojen käytännöt. Ongelmia APC-tietojen keräämisessä ovat aiheuttaneet maksutietojen kerääminen kustantajittain sekä yhteisjulkaisujen kustannukset. Joissakin yliopistoissa talousyksikkö seuraa aktiivisesti, että APC-tiedot kirjataan kirjanpitoon. Keskustelussa tuli esiin myös Juulin tietojen hyödyntäminen hybridimuotoisten julkaisujen kustannusarvion tekemisessä. Keskustelussa toivottiin hyvien käytäntöjen keräämistä ja jakamista ja mahdollisten suositusten laatimista niiden pohjalta. Päätettiin, että puheenjohtaja kokoaa työryhmän miettimään, miten asiassa edetään. Työryhmä tuo ehdotuksen seuraavaan kokoukseen syksyllä. Yhteistyösihteeri toimii työryhmän sihteerinä.

*Sähköisten opinnäytteiden pitkäaikaissäilytyksen ratkaisut yliopistoissa:* Opinnäytteiden sähköisen julkaisemisen prosessit ovat jokaisella yliopistolla erilaisia. Yliopistoilla on velvollisuus pitkäaikaissäilyttää opinnäytteet. Keskustelussa toivottiin yhteistä pitkäaikaissäilytysratkaisua Kansallisarkistolta. KDK- ja ATT-arkkitehtuuryössä keskustellaan näiden arkkitehtuurien pitkäaikaistallennusjärjestelmistä. Keskustelussa esille tuotuja ongelmia ovat arkistokelpoisen datan määritelmä, pitkäaikaissäilytysjärjestelmien puute ja muina kuin julkaisuina tehdyt opinnäytteet (taide- ja teknillisillä aloilla kuvaa, ääntä, monimediaa, ohjelmia). Opinnäytteiden arkistoinnista vastaavat joissakin yliopistoissa arkistot ja toisissa yliopistoissa kirjastot. Kansalliskirjasto pitkäaikaissäilyttää julkaisumuotoiset väitöskirjat. Julkaistut opinnäytteet kuuluvat Kansalliskirjaston haravoimiin julkaisuihin. Niihin eivät sisälly muut opinnäytteet, kuten ohjelmat tai taidealan työt. Kansalliskirjasto ja Kansallisarkisto käyvät keskustelua aiheesta. Päätettiin, että puheenjohtaja ja yhteistyösihteeri pyytävät Arkistolaitokselta täsmennyksen päätökseen/ohjeeseen. Itä-Suomen yliopiston kirjasto tarjoutui tarvittaessa pilotiksi.

Käsiteltiin tiedoksi asiana ATT-asiantuntijaryhmän kysely ”Avoimen tieteen palvelumaailma 2020”, joka oli pikaisella aikataululla vastattavana. Vastaukset (7 kpl) on toimitettu Aila Louhelaiselle (liite 7).

## **Lounas klo 12-13**

### **7. SURIMA-hanke**

Pekka Olsbo kertoi SURIMA-hankkeesta, jonka tavoitteena oli luoda malli rinnakkaistallentamisen prosesseista ja organisaatiokohtaisista keskitetyistä avoimen tieteen palveluista. Luotu malli yhdistää tutkimustiedon raportoinnin ja rinnakkaistallentamisen yhtenäiseksi prosessiksi. Hankkeessa tutkittiin myös avoimuuteen kannustamisen palkitsemismuotoja. Tavoitteena oli lisätä rinnakkaistallenteiden määrää merkittävästi suomalaisten yliopistojen julkaisuarkistoissa. SURIMA-hankkeen aikana (2015-2016) rinnakkaistallennettujen artikkelien määrä suomalaisissa yliopistoissa noin nelinkertaistui.

Julkaisujen avoimuuden mittaaminen on haastava tehtävä. Aikaisemmin metadatan laatu ja järjestelmien toiminnallisuudet eivät ole riittäneet. Tällä hetkellä Juulin tietojen mukaan vain 2% julkaisuista puuttuu kokonaan OA-merkintä. Juulin perusteella kaikista yliopistojen julkaisuista 24% olisi avoimia julkaisuja. Rinnakkaistallenteissa on päällekkäisyyttä gold OA-lukujen kanssa, mikä tarkoittaa että on rinnakkaistallennettu jo alun perinkin avoimia julkaisuja. Olsbon mielestä tärkeä julkaisujen avoimuutta mittaava luku on ns. ”aitojen” rinnakkaistallenteiden osuus avoimista julkaisuista. Hyvän metadatan kautta kehitystä on helppo seurata. Tärkeää on myös pystyä siirtämään metadataa virheettömästi järjestelmästä toiseen.

SURIMA-hankkeen myötä kävi selväksi, että julkaisutietojen tallentaminen on oppimisprosessi ja asiantuntijuus saavutetaan tekemällä. Suomeen tarvitaan keskitetty järjestelmä, joka mittaa avoimuuden tasoa huolellisesti tuotetun metadatan avulla. Avoimuuden kehittyminen edellyttää vaatimuksia, ei toiveita ja suosituksia. Jyväskylässä parhaimmaksi käytännöksi rinnakkaistallentamisen edistämiseksi on koettu jalkautuminen puhumaan laitoksille ja tiedekuntiin sekä kiinteä yhteistyö tutkijoiden kanssa.

Esityksen jälkeen käytiin keskustelua siitä, miten rinnakkaistallennuskäytännöt ovat kehittyneet yliopistoissa ja millaisia palkitsemiskäytäntöjä on otettu käyttöön. Keskusteltiin myös rinnakkaistallennuksen yleistymisen vaikutuksista kirjastojen kokoelmapolitiikkaan.

### **8. Ajankohtaiset aineistoasiat**

Minna Niemi-Grundström kertoi Elsevier-neuvottelujen strategiaryhmän ajankohtaiset kuulumiset. Päätettiin, että seurataan neuvotteluja ja SYN pidetään ajan tasalla neuvottelujen kulusta.

Suunnitelma FinELibin strategiaa toteuttavista toimenpiteistä 2017-2020 oli FinELibin yhteyshenkilöiden kommentoitavana ja sitä on käsitelty ohjausryhmän kokouksessa 29.3.2017. Minna Niemi-Grundström ja Pia Södergård osallistuivat ohjausryhmän

kokoukseen. Työvaliokunta käsitteli asiaa kokouksessa 2/2017. Minna Niemi-Grundström kertoi lyhyesti ohjausryhmässä käsitellyistä avoimen tieteen asioista ja piloteista. FinELibin palvelutoimiston osaamista tarvitaan hankaliin neuvotteluihin, helpot neuvottelut kirjastot osaavat hoitaa itse. Todettiin, että asiat etenevät suunnitelmien mukaisesti ja SYNin ehdottamat pilotit etenevät. AMK-sektori ja erikoiskirjastojen sektori ovat todenneet, että pilotit tulevat hyödyttämään myös heitä.

## **9. Kirjastojärjestelmän kilpailutuksen ajankohtainen tilanne**

Kirjastojärjestelmän hankintayhteistyön ohjausryhmän puheenjohtaja Matti Raatikainen kertoi kilpailutuksen ajankohtaisesta tilanteesta. Markkinatutkimus vie pidemmän aikaa kuin on suunniteltu, ja siihen liittyen on tehty vierailuja ja pidetty esittelyjä. Keskusteltiin projektiryhmän ehdotuksesta lykätä päätöstä uudesta järjestelmästä vuodelle. Tehtiin suuntaa antava äänestys siitä ketkä kannattavat lykkäystä järjestelmän hankkimiseen. Paikalla olleista kirjastojen johtajista 11 oli sitä mieltä, ettei jäädä odottamaan, ja muut äänestivät tyhjää. Todettiin, että SYNin edustajat välittävät tämän tiedon ohjausryhmälle.

## **10. EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen myötä tarvittava kansallinen lainsäädäntö**

SYNiltä pyydetty kommentti lähetettiin hallitusneuvos Immo Aakkulalle OKM:öön 1.3.2017 (liite 8). Neuvoston kokouksessa 1/2017 sovitun mukaisesti Minna Abrahamsson-Sipponen ja Minna Niemi-Grundström avaavat kommentointia SYNin kokoukselle.

Työvaliokunta päätti kokouksessaan 2/2017, että neuvoston kokouksessa keskustellaan miten asian kanssa on edetty yliopistoissa, ja millä tavoin SYNin puitteissa on syytä seurata asiaa.

Minna Abrahamsson-Sipponen kertoi kommenttien laatimisesta. Työryhmässä olivat mukana Minna Abrahamsson-Sipponen, Minna Niemi-Grundström, Päivi Kaiponen ja asiantuntijana Pekka Heikkinen. Ryhmä sai käyttöönsä myös Kansalliskirjastolta tausta-aineistoa. Kirjastot käsittelevät henkilötietoja monin tavoin ja myös uusien palvelujen kautta. Keskeisin huoli on sovittaa yhteen oikeus henkilötietojen suojaan ja henkilötietojen käsittely akateemisiin tarkoituksiin. Yliopistokirjastot pitäisi rinnastaa akateemiseen tutkimukseen.

Päivi Kaiponen kertoi, että SYNin kommentti on saanut hyvää palautetta. Kansallista lainsäädäntöä ollaan kirjoittamassa ja hallituksen esitys valmistunee vasta syksyllä. SYN pääsee lausumaan asiasta vielä toisen kerran hallituksen esitykseen.

Keskusteltiin STKS:n juridiikkatyöryhmän aiheesta järjestämästä seminaarista. Kirjastojen on huolehdittava siitä, että henkilöstö on tietoinen asetuksen vaikutuksista. STKS:n juridiikkatyöryhmä pyytää mukaan kouluttamistyöhön SYNia ja ATT-hanketta. Ideoitiin verkkokurssia ja täyppilistää tietosuojasta. Juridiikkatyöryhmä toimii sisältöasiantuntijana ja SYN sekä ATT-hanke tulevat mukaan tiedon jalkauttamiseen.

Keskusteltiin siitä, miten yliopistoissa asian kanssa on edetty. Useimmissa yliopistoissa tietosuoja-asetukseen valmistautumista johdetaan IT-puolelta. Todettiin, että yliopistokirjastot ovat julkinen palvelu. Asiaan liittyy hyvin paljon kaikille yliopistokirjastoille yhteistä. Päätettiin, että puheenjohtaja kokoaa työryhmän asian seuraamiseen ja sen selvittämiseen, mitä eri yliopistoissa asian suhteen tapahtuu. Yhteistyösihteeri toimii työryhmän sihteerinä. Koulutusyhteistyötä lähdetään rakentamaan STKS:n kanssa.

## 11. Kirjastotoiminnan vaikuttavuuden arvioinnin tulevaisuus

Jarmo Saarti on SYNin edustajana Kirjastotoiminnan vaikuttavuuden arviointiryhmässä. Kansalliskirjasto järjesti 3.5.2017 sektoreiden puheenjohtajille keskustelutilaisuuden kirjastotoiminnan vaikuttavuuden arvioinnin tulevaisuudesta (liite 11). SYNia edusti tilaisuudessa Minna Abrahamsson-Sipponen. Jarmo Saarti kertoi, että Kansalliskirjastossa pohditaan tieteellisten kirjastojen tilastoinnista luopumista. Kristiina Hormia-Poutasen mukaan tilanne on vielä auki ja keskustelut OKM:n ja HY:n kanssa ovat kesken. Kokous asiasta järjestetään OKM:ssä kesäkuussa. On kuitenkin todennäköistä, että näin tullaan tekemään.

Jarmo Saarti toi esiin vaihtoehtoja, millä tavoin tieteellisten kirjastojen tilastot olisi mahdollista tulevaisuudessa kerätä, mikäli Kansalliskirjasto ei enää palvelua tarjoa. Keskusteltiin eri vaihtoehtoista, niiden kustannuksista ja kiireisen aikataulun aiheuttamista ongelmista. Nykyistä yhteismitallista, vertailukelpoista tilastodataa tarvitaan ja kerätty tieto pitäisi säilyttää. Pohdittiin riittäisivätkö yhteistilastoon ne tiedot, mitä saadaan järjestelmistä suoraan. Vertailukelpoisen datan saaminen vaatii jatkuvaa kouluttamista, jotta datan laatu säilyy hyvänä. Kyseessä on yliopistosektorille kansallinen palvelu, ja sen pitäisi olla OKM:n rahoittama palvelu.

Todettiin, että on huolestuttavaa kuulla tämä asia ja olisi toivottu keskustelua asiakkaiden kanssa siitä, mitä palveluita tarvitaan. Tieto KITT:n lopettamisuhasta yllätti. Toivottaisiin asian käsittelyä sektorikokouksessa Kansalliskirjastossa kesäkuussa.

Päätettiin, että puheenjohtaja ja yhteistyösihteeri tekevät kyselyn yhteistilastojen tarpeesta.

## 12. Ilmoitusasiat

- SYNin verkkosivuilla on vierailtu edellisen vuoden aikana keskimäärin 8000 kertaa kuukaudessa. Työvaliokunta päätti lopettaa verkkosivujen kävijätilastojen keruun, koska luvut ovat epäluotettavia. Päätettiin, ettei oteta käyttöön muita menetelmiä tilastojen keruuseen.
- Tutkimushallinnon tietovirtojen ja tutkimustietovarannon johtoryhmään on nimetty SYNin edustajana Jarmo Saarti (liite 9). Ryhmän määräaika on 31.12.2020.
- Työvaliokunta valitsi SYNin ehdokkaaksi OKM:n KDK- ja ATT-arkkitehtuuryöhön (liite 10) Timo Vuorisalmen (Tampereen yliopisto).
- Työvaliokunta valitsi SYNin ehdokkaaksi OKM:n näyttörajoitteisen metatiedon ja käyttörajoitteisten aineistojen työpakettiin (liite 10) Katri Rintamäen (Vaasan yliopisto).
- Kansalliskirjaston kirjastosektoritapaaminen järjestetään 15.6.2017. Puheenjohtaja ja yhteistyösihteeri osallistuvat.
- SYNin tutkimuksen tuen verkoston Competence Wednesdays –webinaarisarjan vuoden 2017 ensimmäinen webinaari järjestettiin 26.4.2017 klo 14.00-15.30. Webinaarin pääpuhujana oli Carol Tenopir, jonka aiheena oli ”Why Academics Read and How Libraries Contribute”.
- 3.4.2017 STKS:n kirjastojuridiikkatyöryhmän seminaari ”Avoimuutta ja rajoituksia – miten uudistuva lainsäädäntö haastaa kirjastoja?” järjestettiin Helsingissä. Puheenjohtaja ja yhteistyösihteeri osallistuivat seminaariin.
- 19.4.2017 TUHA-verkoston seminaari ”Tutkimuksen tuen ja hallinnon digiloikka” järjestettiin Helsingissä.



- Finto-projekti ja Kansalliskirjasto järjestivät 4.5.2017 automaattista sisällönkuvailua käsittelevän tapahtuman ”Automaattisesti parempi? - Sisällönkuvailun automatisoinnin mahdollisuuksia”.
- STKS:n Tietoresurssit ja avoimet aineistot -seminaari järjestetään 18.5.2017 Helsingissä.
- Taideyliopiston kirjasto on mukana järjestämässä taidekirjastojen ARLIS/Norden vuosikonferenssia Helsingissä kesäkuussa.
- FinELibin 20-vuotisjuhlaseminaari ”Avoimuudella yli rajojen” järjestetään 31.5.2017 Helsingissä
- 22. Nordic Workshop on Bibliometrics and Research Policy järjestetään marraskuussa Helsingissä. Järjestäjinä Helsingin yliopiston kirjasto, Tiedon, tieteen, teknologian ja innovaatioiden tutkimuskeskus TaSTI ja Tieteellisten seurain valtuuskunta.
- 19.-20.10.2017 KINE Kirjastonjohtajien neuvottelupäivät järjestetään Turussa.
- Metadatasuositus julkaisuarkistojen tekstiaineistolle on julkaistu helmikuun lopussa: <https://www.kiwi.fi/display/Julkaisuarkistopalvelut/Metadatasuositus+julkaisuarkistojen+tekstiaineistolle>

### 13. Muut asiat

- NUAS-kirjastoryhmän uusi pohjoismainen henkilökuntavaihto-ohjelma: <https://nuas.org/nuas-staff-exchange-program/>.  
Susanna Parikka kertoi, että NUAS-kirjastoryhmässä on kehitetty hallinnollisesti kevyt vaihto-ohjelma, joka löytyy NUASin verkkosivuilta. Vaihto-ohjelma tarjoaa pienemmille kirjastoille valmiin toimintamallin ja sen luomisessa on hyödynnetty myös SYNin henkilökuntavaihto-ohjelmaa. Vaihto-ohjelma on NUAS-kirjastojen keskinäistä yhteistyötä.
- STKS:n Suomi 100 v -juhlaseminaari.  
Jarmo Saarti kertoi, että seminaarin aiheena on tieteelliset kirjastot Suomea rakentamassa. Päätettiin, että SYN osallistuu seminaarin valmisteluun ja yhteistyösihteeri on yhdyshenkilönä tapahtumaryhmälle.

### 14. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.48.

Liitteet:

- 1 SYNin verkostojen puolivuotiskatsaukset
- 2 SYNin edustukset työryhmissä 2017
- 3 Toimintasuunnitelma 2017
- 4 Tiedot rinnakkaistallennetuista tieteellisistä artikkeleista ja kultaisen mallin mukaan julkaistuista OA-artikkeleista vuonna 2016
- 5a APC-maksukäytännöt eri yliopistoissa
- 5b Kooste yliopistojen APC-maksukäytännöistä
- 6a Sähköisten gradujen pitkäaikaissäilytys eri yliopistoissa
- 6b Koostetaulukko yliopistojen tulkinnoista sähköisten gradujen arkistoinnin vaatimuksista
- 7 SYNin vastaukset Avoimen tieteen palvelumaailma 2020 -kyselyyn
- 8 SYNin kommentit EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen kansallisesta soveltamisesta
- 9 Asettamispäätös OKM/12/040/2017
- 10 KDK-hankkeen arviointi sekä KDK- ja ATT-arkkitehtuurityön käynnistäminen
- 11 Kutsu keskustelemaan kirjastotoiminnan vaikuttavuuden arvioinnin tulevaisuudesta

Ulla Nygrén  
Puheenjohtaja

Katja Halonen  
Sihteeri

Tua Hindersson-Söderholm  
Pöytäkirjantarkastaja

Tiina Järvinen  
Pöytäkirjantarkastaja